

Martin ŠÍBA, Časopis Příbramský Atom a jeho rozbor, aneb čtvrtstoletí dobývání uranu v regionu Příbram ve světle novinových článků a výpovědí pamětníků, Bakalářská práce FF JU, České Budějovice 2017, 66 s., včetně 10 příloh.

Posudek vedoucího bakalářské práce

Student Martin Šíba se ve své bakalářské práci „*Časopis Příbramský Atom a jeho rozbor, aneb čtvrtstoletí dobývání uranu v regionu Příbram ve světle novinových článků a výpovědí pamětníků*“ zaměřil na problematiku dobývání uranu v regionu Příbram po roce 1945. Byl veden snahou přispět k poznání hornické činnosti v regionu ve druhé polovině 20. století, k činnosti, která měla v regionu mimořádně velkou a dlouhou tradici. Využil dochovaných archivních materiálů, zejména v podobě časopisu Příbramský Atom, který vycházel v letech 1966-1991. Potřebně využil teoretických znalostí hospodářských a sociálních dějin Československa, včetně regionu Příbramska, nyní již bez politických konotací tzv. reálného socialismu, což je velmi přínosná a žádoucí činnost. Přitom je třeba zdůraznit, že tento pokus o zpracovávání týdenních hornických novin v oblasti těžby uranu je potřebný, protože se zatím jedná o ne zcela potřebně prozkoumanou oblast. Současně se jedná o velmi zajímavou problematiku, která je navíc, jak v obecném povědomí, tak zejména v Příbrami, stále, svým způsobem velmi aktuální - „živá“.

Autor svou práci logicky, výstižně a přehledně rozčlenil do 9. kapitol. V první části *Úvod* (s. 7-10) podal výstižnou charakteristiku pramenů a literatury, včetně metody a metodologie, stejně jako nastínil problematiku řešených okruhů. Ve druhé kapitole *Historie města Příbram a důlní činnost* (s. 11-19), v první části kompilativně pojaté, se věnuje kořenům hornictví na Příbramsku, dobývání stříbra a olova, včetně peripetií jeho vývoje, kdy rozvoj města se stal vedlejším produktem zdejších dolů, což platilo zejména pro dobu 19. století. Těžkou ranou byl pokles ceny stříbra koncem století a obrovská důlní katastrofa na dole Marie v roce 1892, při které zahynulo 319 horníků. Po útlumu těžby v první polovině 20. století došlo ke vzniku Uranových dolů Příbram. Ve třetí kapitole *Zpravodajství Uranových dolů Příbram* (s. 20-23) se zaměřil na předchůdce Příbramského Atomu, kterým byl čtyřstránkový čtrnáctideník *Sbíječka*, časopis Jáchymovských dolů Příbram, která vycházela od ledna 1957 do prosince 1965. Ve čtvrté kapitole *Rozbor časopisu Atom* (s. 24-43), která tvoří jádro bakalářské práce, přehledně i výčtově sleduje jednotlivé rubriky a témata. Současně se věnuje problematice časopisu od šedesátých let až do devadesátých let 20. století. V roce 1972 oslavil časopis výročí 15 let, celkem tak vyšlo 670 čísel časopisu, ve výčtu to znamenalo, spolu se *Sbíječkou*, náklad 3 miliony výtisků. Je tak možno i názorně ukázat (a připomenout generaci narozené po roce 1989), že v době tzv. „reálného socialismu“ měl každý měsíc svůj i jiný význam, včetně významných a oslavovaných dnů (Vítězný únor, První máj, Velká říjnová socialistická revoluce, atd.). V páté kapitole *Výpovědi pamětníků* (s. 44-49) autor výstižně doplňuje předchozí text o výpovědi respondentů / pamětníků z uranových dolů. Každý, kdo pracoval s pamětníky a využil tak metody Oral history, zná četná úskalí a problematiku práce s nimi, stojící zejména na jejich ochotě poskytnout své odpovědi tazateli k jejich možnému zveřejnění (a to i v bakalářské práci), což bohužel mnohé respondenty (nejdříve ochotné a nadšené, pak rezervované a nakonec zcela odmítající poskytnout svou výpověď) stále výrazně odrazuje. Bohužel se neustále počet pamětníků v důsledku narůstajícího věku zmenšuje, což bude stále větším limitem pro další badatele. Naštěstí se našli tři respondenti (pánové Ing.

Ondřej Popálený, Emil Štrup, Jan Falát), kteří byli ochotni vypovídat na položené dotazy. To nakonec umožnilo i další možnou komparaci poznatků.

Šestá kapitola *Závěr* (s. 50-52) stručně a přitom přehledně přináší rekapitulaci výsledků předchozího bádání věnovanému rozboru časopisu Příbramský Atom. Celý vývoj je následně porovnán a analyzován se situací v životě celé československé společnosti. Autor správně konstatuje, existovaly dvě zásadní přelomové události, které směřovali vývoj obsahu časopisu. Prvním byl rok 1968, protože v době probíhající normalizace se časopis mnohem více zaměřoval na politické články. Tím druhým je rok 1989, kdy od konce tohoto roku se časopis skutečně transformoval do zpravodaje Uranových dolů Příbram (s. 50). Druhým přínosem bakalářské práce jsou výpovědi tří respondentů / pamětníků. Autor ovšem sebekriticky přiznává: „že se jedná pouze o malý vzorek a nelze tak dělat žádné širší obecné závěry.“ (s. 51). Následuje *Seznam zkratk* (s. 53), *Seznam použitých pramenů a literatury* (s. 54-56), a *Přílohy* (s. 57-66).

Ve své bakalářské práci Martin Šíba vyžil, po velkém hledání, potřebné množství dochovaných archivních pramenů v podobě výtisků časopisu Příbramský Atom, především z fondů Národní knihovny Praha, sign. Nb. 37. Jelikož se v jiných fondech časopis nevyskytoval, a ne vše je také zcela zpracováno, nedalo se tak náležitě vytěžit i jiné základní pramenné zdroje Československého uranového průmyslu, do kterých by patřily výroční a provozní roční zprávy, zápisy z jednání, dochovaná úřední korespondence a v neposlední řadě také prameny osobní povahy vztahující se k zaměstnancům koncernu. Autor si je zároveň velmi dobře vědom řady omezení, které dochovaná a dostupná pramenná základna přináší. Dále oceňuji jeho poctivý pracovní přístup, pravidelné konzultace a jeho iniciativu ve hledání časopisu i respondentů. Práce je velmi dobře členěna, úvodní teoretická část věcně rekapituluje hospodářský a sociální vývoj daného období ve zkoumaném regionu. Důležité je, že veškerý potřebný vědecký aparát bakalářské práce je na požadované úrovni a kvalitě. A kopie práce si jistě najde své místo v Hornickém muzeu Příbram.

Můj dotaz je následující: *Jak si představujete, v případě, že budete, dříve či později, ve své badatelské práci ohledně koncernového podniku Uranové doly Příbram a Československého uranového průmyslu pokračovat, svou další činnost a kterému období se budete chtít věnovat?*

Bakalářskou práci Martina Šíby proto doporučuji k obhajobě a hodnotím ji stupněm **výborně**.

V Českých Budějovicích 17. srpna 2017

PhDr. et PaedDr. Jiří Dvořák, Ph.D.